

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL. NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 441 sahifa.
E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukxonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич	
YaShIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLASH TIRISH TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYASI	19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich	
РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ	26
Гулямов Саидахор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акрамович, Очилов Акрам Одилович	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI	33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov	
ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов	
TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY	49
Nikonov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI	53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ	59
Зокирова Нодира Каландаровна	
KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI	64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov	
EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH	73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li	
INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	81
Raxmatulla Ergashev	
KARTOSHKKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich	
YASHIL IQTISODIYOT – INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI	90
Mirzayev Kulmamat Djanakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93
Сайёра Насимовна Хамраева	
SABZAVOT (SHIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVCHAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich	
ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	101
Ivatov Irisbek	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi	
GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH	110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova	
OLIV TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	113
Musayev Bekjon Shukurillayevich	

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI	116
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	120
Орипов Ильхом Абдуллаевич	
Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан	128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович	
YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA.....	133
G.Erkayeva	
Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni	138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	141
Фазлитдин Бахадирович Аминов	
RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH.....	145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov	
Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar	150
Abipova Gulmira Salavatdinovna	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI.....	153
Xusainov Oybek Jabborovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI.....	156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi	
CHORVACHILIK KLASSTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR	161
Xusainov Oybek Jabborovich 161	
HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALONIYATINI VAHOLASH	165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov	
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева	
Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar.....	174
Djurayev Olimjon Narkulovich	
USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS....	178
Ochilova Nargiza Akramovna	
SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	181
Xidayatova Nigora Shorakibovna	
IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI.....	184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li	
TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	189
Qosimov Jahongir	
РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ.....	192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович	
O'zbekistonda turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kadrlar malakasini oshirishda dual ta'limdan foydalanishni boshqarish.....	196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi	
МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	201
Nasiba Ergasheva	
KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI	207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna	
ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ	211
Номазов Бахром Бобомурадович	

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	215
Алимова Азиза Шерзатовна	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT	219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi	
ЎЗБЕКISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI	224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	227
Алимова Муниса Юлчиевна	
РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ.....	232
Расулов Нозимжон Набиджонович	
AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna	
KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI VOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li	
ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA‘MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	248
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHI UCHUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI.....	254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR	258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich	
BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI.....	262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	266
Хусаинов Равшан Рахимович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	272
Раимова Муборак Джураевна	
“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI	276
Djumayev Asqar Xaydarovich	
RAQAMLI MARKETINGNING ISTE‘MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA‘SIRI.....	281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O‘tkir	
HUDUDNING IJTIMOIY-IQTISODIY SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	287
SH.A. Buriyev	
SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO‘RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH.....	291
Muxamedova Aziza Ravshanovna	
YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O‘ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O‘ZGARISHINI YENGISHDAGI O‘RNI VA GLOBAL HAMKORLIK.....	295
Usmonov Murodjon Xolmurod o‘g‘li, Ulug‘bek Eshmaxmatov	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	299
Абдулов Дамир Рустамович	
ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH ISTIQBOLLARI	305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna	

ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.....	308
Туляганова Шахноза Самукджановна	
O‘TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O‘G‘IT ME‘YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	311
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi	
ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ	315
Уралов Элшод, Вельм М.В.	
DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN.....	320
Abdiev Alimardon	
ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА.....	322
Мухаммадбобур Салимов	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR.....	326
Suyunov Jabbor Mahmudovich	
“SALOHIYAT” TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOY MOHIYATI.....	331
Zoirov G‘olibjon Toshtemir o‘g‘li	
DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN‘IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	334
Salimov Muhammadbobur Qodir o‘g‘li	
O‘QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	337
Tilakov Sherzod	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI.....	340
Sattarov Umirzoq, Ro‘ziev Zafar Ikromovich	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI.....	343
Xazratov Sarvar Ibragimovich	
YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	348
G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, O‘rinov Diyorbek Xolmo‘min o‘g‘li	
QASHQADARYO VILOYATI O‘QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	353
Tilakov Sherzod Akbarovich	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQRISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI.....	357
Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi	
OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA.....	360
Ibragimov Sardorbek Xusanovich	
Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана.....	365
Рахмонова Дурдона Хасан кизи	
Korxonada moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili.....	370
M.O. Musurmonova	
DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN	377
Kadirov Lutfulla Khalimovich	
PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION	381
Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li	

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH	385
U.Shukurov	
Foreign experiences in attracting investments in service industries	390
Hazratkulov Shahboz Boboqul oqli	
YASHIL IQTISODIYOTDA TA'LIMNING ROLI	394
Babayeva Lola Ibragimovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR.....	398
Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	404
Safarov Sh. S.	
IJTIMOYIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	408
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Davronova Farangiz	
«Государственный финансовый контроль: Казначейский контроль в бюджетном процессе и перспективы его развития».....	415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов	
YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIY JIHATLARI.....	421
Urozoza Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	427
Safarov Shoxrux Sattor o'g'li	
PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN	431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI	434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	

SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO'RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH

Muxamedova Aziza Ravshanovna

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Statistika agentligi kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti tadqiqotchisi

Annotatsiya: Maqolada savdo xizmatlarining asosiy faoliyat ko'rsatkichlari tizimini baholash, baholashning asosiy elementlari umumlashtirilgan hamda uni baholashning roli o'rganilgan. Shuningdek, savdo va milliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish platformasini shakllantirishda savdo xizmatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: savdo xizmatlari, savdo korxonalar, tijorat faoliyati, savdo tizimi, texnologik tizim, samaradorlik ko'rsatkichlari.

Abstract: The article summarizes the main elements for evaluating the system of key performance indicators of trade services and examines the role of such evaluation. Special attention is given to the development of trade services in forming a platform for the sustainable growth of trade and the national economy.

Key words: trade services, trade enterprises, commercial activity, trade system, technological system, performance indicators.

Аннотация: В статье обобщены основные элементы оценки системы ключевых показателей эффективности торговых услуг и рассмотрена роль этой оценки. Особое внимание уделено развитию торговых услуг в формировании платформы устойчивого развития торговли и национальной экономики.

Ключевые слова: торговые услуги, торговые предприятия, коммерческая деятельность, торговая система, технологическая система, показатели эффективности.

KIRISH

Respublikamizda savdo xizmatlarini rivojlantirishda iste'molchilarning ortib borayotgan ehtiyojlarini sifatli qondirishni ta'minlash masalalari ustuvor vazifalardan biri hisoblanadi. Shu bois, savdo xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlariga oid ko'rsatkichlarni ishlab chiqish masalalarini hal etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Global raqobat kuchayib borayotgan sharoitda savdo xizmatlarini rivojlantirishning iqtisodiy ahamiyati sezilarli darajada ortib bormoqda.

Aholiga ko'rsatiladigan savdo xizmatlari sifatini oshirish, ularni innovatsion yondashuvlar va raqamlashtirish asosida modernizatsiya qilish, xizmatlar raqobatbardoshligini ta'minlash hamda sohaning kelajakdagi taraqqiyot strategiyasini belgilab olish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan sanaladi.

Shu munosabat bilan, savdo xizmatlarini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish masalalari 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston Taraqqiyot strategiyasida ham o'z ifodasini topgan. Unda "hududlarda xizmat ko'rsatish va servis sohaslarini rivojlantirish orqali kelgusi besh yilda xizmat ko'rsatish hajmini uch baravarga oshirish, ushbu yo'nalishda jami 3,5 million yangi ish o'rinlari yaratish" vazifasi belgilangan [1].

MUAMMONING O'RGANILGANLIK DARAJASI

Bozorga yo'naltirilgan xizmatlar tizimining asosi sifatida savdo faoliyatini amalga oshirishning nazariy va amaliy jihatlari bir qator xorijiy olimlar tomonidan o'rganilgan. Xususan, Merilin va Tom Ross [2] savdo xizmatlarini tashkil etish, Ch. Fatrel [3] savdo faoliyatini yo'lga qo'yishning asoslari, Mate E. [4] esa savdoga doir xizmatlar va savdodan keyingi xizmatlarni boshqarish jarayonlarini chuqur tadqiq etganlar.

MDH davlatlari iqtisodchi olimlaridan A.M. Fridman [5] savdo iqtisodiyoti va uning tashkiliy asoslarini, I.V. Aleshina [6] iste'molchilarning savdo jarayonidagi harakatini, B.I. Sineskiy, E.R. Mingazinova, A.A. Ignateva [7–8] esa savdoda samaradorlikni oshirishga qaratilgan turli xil modellarni ishlab chiqqanlar.

O'zbekistonlik olimlardan M.R. Rasulev [9], M.M. Muhammedov [10] kabi tadqiqotchilar korxonalaridagi savdo va texnologik tizimlar jarayonlarini boshqarish sohasida muhim ilmiy va amaliy natijalarga erishgan bo'lsalar-da, mavjud savdo turlari va texnologik tizimlar uchun statistik-iqtisodiy tahlil hamda boshqaruvga oid o'ziga xos yondashuvlar iqtisodiy adabiyotlarda yetarli darajada yoritilmagan.

Shu bois, mazkur mavzu bo'yicha chuqur ilmiy-tadqiqot ishlarini olib borish va muammoni kompleks o'rganish zaruriyati yuzaga kelgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqola tadqiqotining nazariy va uslubiy asosini iqtisodiyot fani klassiklarining fundamental ilmiy va amaliy ishlari, o'rganilayotgan muammo bo'yicha yetakchi mahalliy va xorijiy olimlarning tadqiqotlari, faoliyatga oid muammolar bo'yicha ixtisoslashgan ilmiy-tadqiqot va savdo tashkilotlarining ishlanmalari tashkil etadi. Shuningdek, savdoni rivojlantirishni davlat tomonidan tartibga solish tizimi, xalqaro, milliy va mintaqaviy ilmiy-amaliy konferensiyalar hamda seminarlar materiallari, davriy ilmiy jurnallarda chop etilgan maqolalar, davlatning savdoni tartibga solish sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlari, Respublika ijro hokimiyati organlari va savdoni boshqarish bo'yicha hududiy dasturlar ham tadqiqot asosini tashkil qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Savdo xizmatlarini jahon andozalari darajasida rivojlantirish hamda savdo korxonalarining tijorat faoliyati samaradorligini oshirish bugungi kundagi iqtisodiy zarurlardan biridir. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, turli savdo uslublarini qo'llash orqali savdo hajmini ko'paytirish korxonaning o'sishida muhim ahamiyat kasb etadi. Jahon amaliyotidan kelib chiqib, yangi bozorlarni egallash, korxonaning bozor ulushini oshirish kabi strategik maqsadlar amalga oshirilmoqda va sotuv jarayonida innovatsion texnologiyalar tobora ko'proq tatbiq qilinmoqda.

Yangi O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlar natijasida xalqaro iqtisodiy va siyosiy aloqalar kengayib bormoqda. Xususan, yetakchi davlatlar tajribasidan foydalanish orqali mamlakatimizda savdo tarmoqlari tizimini modernizatsiya qilish, texnik va texnologik jihatdan qayta jihozlash borasida yangi imkoniyatlar paydo bo'lmoqda.

Zamonaviy savdo xizmatlarini boshqarish jarayonida savdo korxonalari samaradorlik ko'rsatkichlari – attestatsion baholash, xarajatlar darajasi, asosiy faoliyat samaradorligi hamda sohaga xos maxsus mezonlar asosida baholanadi. Ayniqsa, asosiy faoliyat ko'rsatkichlari orqali xodimlarning mehnat samaradorligini real va aniq ko'rsatkichlar asosida baholash imkoniyati yaratiladi.

Asosiy faoliyat ko'rsatkichlari xarajatlar kalkulyasiyasi va natijaviy kalkulyasiya bosqichlari orqali umumlashtirilib, korxonada oldiga qo'yilgan strategik maqsadlarga erishish darajasini miqdoriy ko'rinishda aks ettiradi. Xarajatlar kalkulyasiyasida resurslar sarfi pul birligida ifodalanadi, mehnat unumdorligi aniqlanadi, ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish quvvatlari baholanadi, shuningdek rentabellik ko'rsatkichlari hisoblab chiqiladi. Ushbu ko'rsatkichlar asosida korxonaning maqsadli natijalarga nisbatan erishilgan holati tahlil qilinadi va umumlashtiriladi.

Asosiy faoliyat ko'rsatkichlari korxonada rahbariyatining xodimlarga aniq va o'lchab bo'ladigan vazifalarni yuklashi, ularning bajarilishini qat'iy nazorat qilish tizimi bilan chambarchas bog'liq. Bu yondashuv korxonada natijalarini oldindan prognoz qilish imkoniyati mavjudligi va bosh strategiyani dinamik tarzda moslashtirish imkonini beruvchi gipotezaga asoslangan.

Mazkur ko'rsatkichlar tizimining boshqa samaradorlik mezonlaridan ustun jihati shundaki, ular har bir korxonada faoliyatining xususiyatlariga mos tarzda individuallashtirilgan bo'lib tuziladi. Bu esa yuqori natijalarga erishayotgan xodimlarni aniqlash, ularni rag'batlantirish va ichki boshqaruvni optimallashtirishga xizmat qiladi.

Savdo xizmatlari uchun asosiy faoliyat ko'rsatkichlari quyidagilarga tayanadi:

- Mahsulot realizatsiyasi hajmi;
- Foyda va rentabellik;
- Tannarx va narx siyosati;
- Aylanma kapital aylanish tezligi;
- Korxonada rezervlari hajmi.

Yuqoridagi mezonlar asosida korxonaning umumiy natijadorligini baholashda KPI (Kalit Natijadorlik Ko'rsatkichlari) tizimi keng qo'llaniladi. Ilgari surilgan modelga ko'ra, KPI tarkibida:

- 10% – asosiy natijadorlik ko'rsatkichlari,
- 80% – ishlab chiqarish samaradorligi ko'rsatkichlari,
- 10% – asosiy strategik samaradorlik ko'rsatkichlari o'rin oladi.

Bundan tashqari, har bir asosiy ko'rsatkich uchun alohida mas'ul xodim tayinlash tavsiya etiladi. Bu yondashuv boshqaruvni aniq, javobgarlikni taqsimlangan va natijaga yo'naltirilgan holga keltiradi.

$$R = \frac{D_{jami}}{X_{jami}} * 100, \text{ Bu erda}$$

– rentabellik,%
jami daromad so'm, jami harajat so'm

Savdo korxonalarining samaradorligini asosiy faoliyat ko'rsatkichlariga asoslangan holdagi baholashning kompleks ko'rsatkichi, so'm

$$C_{savdo}^{(KPI)} = \frac{A_{jami}}{X_{mehnat} + Q_{tashqiayl} + Q_{ayl}}, \text{ bu erda}$$

A_{jami} jami aylanma mablag' so'm, X_{mehnat} xodimlarni saqlashga ketgan harajatlarni so'm, $Q_{tashqiayl}$ aylanmaydigan mablag'larning o'rtacha yillik qoldig'i, aylanma mablag'larning o'rtacha yillik qoldig'i.

Savdo korxonalarining samarali faoliyatini tashkil etishda ikki asosiy boshqaruv tuzilmasining – chiziqli va divizional tuzilmalarning qo'llanilishi yuqori natijalarga olib keladi. Chiziqli boshqaruv tuzilmasi an'anaviy model sifatida tan olinadi. Ushbu tizimda boshqaruv qarorlari yuqoridan pastga qarab qabul qilinadi, har bir bo'lim esa o'ziga birlashtirilgan vazifalarni lavozim iyerarxiyasiga bo'ysungan holda bajaradi.

Zamonaviy sharoitda korxonalar tobora ko'proq avtomatlashtirilgan tizimlar orqali ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini tashkil etishga intilmoqda. Bunday intilishning asosiy sababi – yuqori samaradorlikka erishishdir. Avtomatlashtirish inson mehnatidan foydalanishni sezilarli darajada kamaytiradi, bu esa ishlab chiqarish va boshqaruv xarajatlarining qisqarishi hamda sifatsiz mahsulotlar ehtimolini kamaytirishga olib keladi.

Samaradorlik ko'rsatkichlari tizimi

Samaradorlik ko'rsatkichlari korxonalar biznes-jarayonlarida amalga oshirilgan xarajatlarning qanchalik "o'zini oqlayotgani"ni aks ettiradi. Ularni ikki toifaga bo'lish mumkin:

Ob'ektiv iqtisodiy ko'rsatkichlar – mehnat unumdorligi, minimal xarajatlar bilan maqsadlarga erishish darajasi;

Sub'ektiv iqtisodiy ko'rsatkichlar – xodimlarning psixologik va ijtimoiy tayyorgarligi, motivatsiyasi, jamoaviy muhit va ishga bo'lgan qoniqish darajasi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, motivatsiya darajasi qanchalik yuqori bo'lsa, mehnat unumdorligi shunchalik ortadi. Shu bilan birga, xodimlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar, ish joyidan qoniqish darajasi va ishdan bo'sh chiqish chastotasi ham samaradorlikka ta'sir qiluvchi muhim omillardandir.

Ishchi muhit va psixologik vektorlar

Korxonada samarali ishchi muhitni shakllantirish va jamoaviy birdamlikni ta'minlash savdo xizmatlarining samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Psixologik jihatdan bu holat uch asosiy vektor orqali ifodalanadi:

Turtkilovchi vektor – moliyaviy manfaatga erishish uchun jamoa ichida mehnat qilishga bo'lgan ichki motivatsiya;

Boshqaruvchi vektor – jamoa tomonidan ma'qullangan strategiyaga asoslangan faoliyat yuritish;

Koordinatsiyalovchi vektor – ustuvor strategiyalarni hayotga tatbiq etish, ichki nazoratni ta'minlash.

Ob'ektiv va sub'ektiv ko'rsatkichlarning integratsiyasi

Tadqiqotlar davomida ob'ektiv va sub'ektiv samaradorlik ko'rsatkichlari bir-biri bilan kuchli bog'liqlikda ekanligi tasdiqlangan. Shu bilan birga, faqat moddiy rag'batlantirish orqali samaradorlikka erishish mumkin emasligi ham aniqlangan. Masalan, yosh xodimlar ko'proq ijtimoiy faollik ko'rsatgan bo'lsa, yoshi katta xodimlar yuqori mehnat unumdorligini saqlab qolishga harakat qilgan.

Shuningdek, samaradorlik ko'rsatkichlari tizimini ishlab chiqish korxonaning barcha bosqichlarida mehnat unumdorligi monitoringini olib borish imkonini beradi. Bu jarayonda, birinchi navbatda, ishlab chiqarish intensivligi ko'rsatkichlari aniqlanadi, keyin esa joriy etilgan yangi texnologiyalarning ta'siri baholanadi. Shunga ko'ra, universal samaradorlik ko'rsatkichlari tizimini ishlab chiqish qiyin bo'lib, har bir korxonalar o'z faoliyat turiga mos individual tizimni shakllantirishi zarur.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa tariqasida quyidagi jihatlarni alohida ta'kidlash mumkin:

Savdo xizmatlari iste'mol tovarlari bozorining asosiy segmenti sifatida jismoniy va yuridik shaxslarga xizmat ko'rsatadi. Ushbu xizmatlar orqali aholi, korxonalar, tashkilot va muassasalar o'zlarining tovarlarga bo'lgan talab va ehtiyojlarini qondiradilar.

Savdo xizmatlari aholining hayot sifatini yaxshilash, bandlik darajasini oshirish va daromadlarini ko'paytirish orqali ularning farovonligini yuksaltirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan, ushbu xizmatlar ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi muhim iqtisodiy omil hisoblanadi.

Savdo xizmatlari aholi iste'moliga bevosita ta'sir ko'rsatadi hamda ularning iste'mol tanlovini shakllantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Savdo xizmatlarini rivojlantirish bo'yicha nazariy yondashuvlar xalqaro va respublika miqyosidagi yetakchi olimlarning ilmiy qarashlari va amaliy tajribalari asosida umumlashtirildi. Bu yondashuvlar mavjud muammolarni ilmiy asosda hal etish uchun zarur nazariy platformani shakllantiradi.

Ushbu tadqiqotda muallif tomonidan savdo korxonalarini samaradorligini baholashga doir ko'rsatkichlar tizimi ishlab chiqildi. Taklif etilgan tizim orqali korxonalarining faoliyat samaradorligini aniqlash va baholash imkoniyati oshiriladi.

Savdo xizmatlari samaradorligini aniqlash bo'yicha takomillashtirilgan metodika ishlab chiqildi. U korxonalarining faoliyatining natijalarini boshqaruv jarayonlari bilan uzviy bog'liq holda aniqlashni nazarda tutadi.

Takliflar:

Savdo xizmatlari bozorini modernizatsiya qilishda xalqaro ilg'or tajribalarga asoslangan holda milliy ko'rsatkichlar tizimini joriy etish tavsiya etiladi.

Korxonalar faoliyatida asosiy samaradorlik ko'rsatkichlari (KPI) tizimini amaliyotga keng tatbiq etish orqali xodimlarning natijadorlikka yo'naltirilgan faoliyatini rag'batlantirish zarur.

Savdo xizmatlari sifatini oshirish maqsadida avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, raqamli savdo texnologiyalari va mijozlar ehtiyojini o'rganishga qaratilgan analitik yondashuvlar kengroq joriy etilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. M. Mirziyoyevning 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni bilan tasdiqlangan "2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi".
2. Merilin, T., Ross. Bolshie idei dlya malogo biznesa v sfere uslug / Per. s angl. – M.: Agentstvo «FAIR», 1996. – 304 s.
3. Fatrelya, Ch. Osnovi torgovli / Per. s angl. – Tolyatti: Izdatelskiy dom DOVGAN, 1995. – 720 s.
4. Mate, E. Posleprodajnoe obslujivanie / Per. s frans.; Obsh. red. V. S. Zagashvili. – M.: A/O Izdatelskaya gruppа «Progress», 1993. – 160 s.
5. Fridman, A. M. Ekonomika predpriyatij torgovli i pitaniya potrebitelskogo obshestva: Uchebnik. – M.: Dishkov i K., 2003. – 628 s.
6. Aleshina, I. V. Povedenie potrebiteley. – M.: FAIR-PRESS, 2000. – 384 s.
7. Sineskiy, B. I. Osnovi kommercheskoy deyatelnosti. – M.: Yurist, 1998.
8. Mingazinova, E. R., Ignateva, A. A. Teoreticheskie podxodi k opredeleniyu sushnosti uslug predpriyatij roznichnoy torgovli i ix klassifikatsiya // Byulleten nauki i praktiki, 2016, №10(11), S. 237–250.
9. Rasulev, M. R. Bozor iqtisodiyoti asoslari. – T.: O'zbekiston, 1998. – 380 b.
10. Muhammedov, M. M. va boshqalar. Ekonomika torgovli. – Samarqand, 1998. – 282 b.
11. WTO (2021). World Trade Report 2021: The Future of Services Trade. Geneva: World Trade Organization (WTO). (GATS: Trade in services through four modes of supply).
12. <https://www.kom-dir.ru/article/1457-pokazateli-effektivnosti-deyatelnosti>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>